

Radion COJOCARU

doctor în drept, conferențiar universitar,
șef al Catedrei drept penal a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

**ASPECTE DE POLITICĂ PENALĂ PRIVIND INFRAȚIUNILE COMISE
ÎN LEGĂTURĂ CU ÎNDEPLINIREA DE CĂTRE FUNCȚIONARI
A ATRIBUȚIILOR DE PREVENIRE A CRIMINALITĂȚII**

Dezvoltarea durabilă a unui stat modern este în mod indispensabil condiționată de funcționarea normală a instituțiilor publice, mai ales a celor investite cu atribuții în domeniul aplicării dreptului, asigurării orânduirii constituționale, securității și ordinii publice, precum și a ordinii de drept în ansamblu. O responsabilitate deosebită în acest sens o au reprezentanții organelor de drept, investiți cu exercițiul funcțiilor autorităților publice de menținere a ordinii publice, prevenire și combatere a criminalității.

Pentru a asigura eficiența unei asemenea activități, statul este pus în situația de a întreprinde anumite măsuri, inclusiv juridico-penale, pentru a crea un mecanism eficient de protejare a reprezentanților organelor de drept împotriva faptelor social periculoase ce pot fi săvârșite în legătură cu activitatea de prevenire și contracarare a criminalității. Adoptarea și punerea în acțiune a mijloacelor proprii dreptului penal constituie, pe de o parte, un garant pentru funcționarea normală a instituțiilor publice, iar pe de altă parte, oferă o siguranță în plus securității personale a funcționarilor organelor de drept angajați în activitatea de reprimare a fenomenului infracțional.

Referindu-ne la cadrul normativ-penal al Republicii Moldova, putem constata că pe parcursul evoluției sale, legiuitorul autohton a manifestat preocupări în acest sens, incriminând anumite fapte de pericol în vederea protejării relațiilor sociale de pe segmentul sus-menționat. Astfel, la art.206 C.pen. din 24.03.1961 al RSSM era prevăzută răspunderea penală pentru fapta de amenințare sau violență săvârșită asupra unei persoane oficiale sau a unui cetățean care își îndeplinește datoria obștească. Norma incriminatore asigură protecția persoanelor oficiale sau a rudelor apropiate ale acestora împotriva faptelor de amenințarea cu moartea, pricinuire a leziunilor corporale, nimicire a bunurilor sau de săvârșire a altor acțiuni ilegale cu scopul sistării activității de serviciu sau obștești a victimei ori schimbării caracterului acesteia în interesul făptuitorului. În același timp, norma se extindea și asupra faptelor de același fel, ce erau comise în privința oricărei persoane sau rudelor apropiate ale acesteia în legătură cu participarea la prevenirea sau la curmarea infracțiunilor sau a altor fapte antisociale¹.

¹ Уголовный кодекс Молдавской ССР (с приложением постановлений систематизированных материалов), Изд. «Картеа Молдовенеаскэ», Кишинев, 1987, p.118.

Mai târziu, prin Ucazul Sovietului Suprem al RSSM din 24.06.1961 la art.2061 din vechiul C.pen. a fost instituită răspunderea penală pentru fapta de atentare la viața colaboratorului de poliție, prin următoarea formulă legislativă: „Atentarea la viața colaboratorului poliției, a altui lucrător din organele afacerilor interne sau a unei persoane aflate în exercițiul funcțiunii sau al datoriei obștești de menținere a ordinii publice și de combatere a criminalității...”². La alin.(2) al aceluiași articol era dozată răspunderea penală pentru aceleași acțiuni care atrăgeau după sine leziuni corporale grave sau moartea victimei³.

Inițial, în C.pen. al Republicii Moldova din 2002 a fost preluat modelul incriminator din legislația penală veche, fiind incriminate următoarele fapte: amenințarea sau violența săvârșită asupra unei persoane cu funcție de răspundere sau a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească (art.349 C.pen.) și atentarea la viața colaboratorului de poliție (art.350 C.pen.). În vederea dozării gradului de ocrotire împotriva de atentatelor criminale săvârșite în privința reprezentanților autorităților publice aflați într-un grup sporit de risc, prin Legea nr.104-XVI din 20.04.2007⁴, legiuitorul a lărgit sfera de aplicare a infracțiunii prevăzute la art.350 C.pen., aceasta fiind extinsă și asupra faptelor de atentare la viața militarilor în timpul sau în legătură cu îndeplinirea de către aceștia a obligațiilor de serviciu.

Ulterior, subscriindu-se tendințelor de umanizare a legislației penale, legiuitorul autohton, prin Legea nr.277-XVI din 18.12.2008⁵, a renunțat la ideea instituirii unui regim special de sancționare pentru fapta de atentare la viața colaboratorului de poliție și a militarului, aceasta fiind supusă dezincriminării. Prin urmare, potrivit prevederilor legale în vigoare, fapta urmează a fi încadrată conform normei generale, stipulate la art.145 alin.(2) lit.h) C.pen., prin care este gradată răspunderea penală pentru omorul săvârșit asupra unui reprezentant al autorităților publice ori a unui militar, ori a rudelor apropiate acestora, în timpul sau în legătură cu îndeplinirea de către reprezentantul autorității publice sau militar a obligațiilor de serviciu.

Potrivit notei informative privitoare la proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova din elaborate de către Ministerul Justiției, pentru a justifica excluderea incriminărilor menționate, s-a invocat ideea după care aceste fapte se încadrează perfect în prevederea art. 145 alin. (2) litera h) C.pen.

Nu negăm faptul că în absența art.350 C.pen., atentarea la viața lucrătorului de poliție sau a altui lucrător al afacerilor interne, sub aspectul calificării juridice cade pe deplin sub incidența normei generale instituite la art.145 alin. (2) litera h) C.pen. Avem însă rezerve față de eficacitatea promovării unei asemenea politici penale vizavi de protejarea reprezentanților organelor de drept în activitatea de menținere a ordinii publice și de combatere a criminalității.

Prin urmare, ne pronunțăm în favoarea vechii concepții legislative, fapt pentru care considerăm că ar fi oportun de a reîncrimina fapta de atentare la viața colaboratorului de poliție în cadrul unei norme juridico-penale distincte.

² *Ibidem*, p.119.

³ *Ibidem*.

⁴ Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 104-XVI din 20.04.2007, în *Monitorul Oficial*, nr.90-93/397 din 29.06.2007.

⁵ Lege pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 277-XVI din 18.12.2008, în *Monitorul Oficial*, nr.41-44/120 din 24.02.2009.

Pentru învederarea acestei poziții, în primul rând, urmează a fi scos în evidență gradul sporit de vulnerabilitate a funcționarilor organelor de drept abilitați cu atribuții de menținere a ordinii publice și contracarare a criminalității. Vulnerabilitatea față de comiterea unor infracțiuni de violență în privința persoanelor menționate este efectul următoarelor premise: caracterul autoritar al raporturilor existente între lucrătorii organelor polițienești și cetățeni, natura metodelor și mijloacelor utilizate de către aceștia în activitatea de prevenire a criminalității, stările conflictuale ce se pot naște ca efect al unei asemenea activități.

Într-adevăr, în contextul exercitării funcțiilor autorităților publice în sfera de prevenire a criminalității, se profilează o categorie aparte de relații sociale ce apar între stat și cetățeni, care în esență nu de puține ori au un caracter autoritar. De regulă, caracterul autoritar al relațiilor menționate este o derivată a metodelor și mijloacelor polițienești ce stau la îndemâna lucrătorilor de poliție, care sunt orientate spre influențarea și modelarea comportamentului membrilor colectivității ce perseverează în activități infracționale sau în alte activități cu caracter ilicit. Natura autoritară a relațiilor consemnate este urmată deseori de generarea unei stări conflictuale între subiecți, creându-se, în acest mod, o predispunere sporită de victimizare a funcționarilor organelor de drept net superioară față de funcționarii din alte domenii ale autorităților publice.

Asigurarea condițiilor optime pentru executarea de către funcționari a obligațiilor de serviciu fără doar și poate trebuie să vizeze toate autoritățile publice, indiferent de nivel și sferă de activitate. În același timp, nu trebuie de neglijat faptul că în privința unor funcționari, mai ales a celor din sfera asigurării ordinii publice și combaterii criminalității, trebuie luate anumite măsuri de siguranță suplimentare.

Anume în această zonă sporită de risc profesional, în urma unor contacte directe dintre reprezentanții organelor de drept și delincvenți se evidențiază un înalt nivel de conflictualitate a activității de serviciu. De fapt, se profilează un pericol real și potențial de săvârșirea a actelor de violență în adresa reprezentanților organelor de resort, fapt demonstrat și de datele statistice existente în acest sens. Astfel, ponderea infracțiunilor ce implică aplicarea violenței în legătură cu activitatea de serviciu desfășurată de către funcționarii autorităților publice sunt săvârșite în privința lucrătorilor din structurile polițienești. Drept urmare, soluția dezincriminării de către legiuitor a faptei de atentare la viața colaboratorului de poliție pare a fi una pripită și pentru moment lipsită de pragmatism.

Din atare considerente, promovăm teza diferențierii legale a răspunderii penale pentru fapta de atentare la viața colaboratorului de poliție. La instituirea regimului sancționator pentru o asemenea faptă, legiuitorul urmează să se conducă după regula clasică conform căreia sancțiunea prevăzută în norma specială trebuie să fie mai aspră decât cea din norma generală⁶.

Existența unei norme speciale va fi în măsură să înlăture anumite consecințe nefaste, cum ar fi:

---

⁶ De la regula menționată sunt exceptate situațiile incriminării distincte a unor forme atenuate ale infracțiunii, unde pedeapsa din norma specială este mai mică decât cea din norma generală.

- stimularea pe viitor a comportamentelor infracționale din partea celor care nu au suportat consecințele răspunderii proporțional gravității faptei săvârșite;
- victima infracțiunii, sub aspect subiectiv, se va simți neprotejată față de atentatele ce se pot comite în privința ei, factor ce poate influența negativ asupra atitudinii acesteia față de îndeplinirea atribuțiilor de serviciu legate de menținerea ordinii publice și prevenirea criminalității.

Prin urmare, existența unei norme incriminatorii în sensul enunțat mai sus va doza sentimentul de siguranță și spiritul de inițiativă a lucrătorilor de poliție, precum și a altor funcționari în exercitarea obligațiilor funcționale de prevenire și de combatere a criminalității.

În același registru de idei, nu urmează a fi neglijată nici semnificația socială a măsurilor juridico-penale ce urmează a fi adoptate pentru protejarea funcționarilor organelor de drept. Pentru a asigura buna funcționare a autorităților statale, însăși comunitatea este interesată în cimentarea și buna funcționare a unui cadru eficient de protecție a lucrătorilor organelor de resort.

Adresându-ne la normele juridice în vigoare, care reglementează activitatea polițienească, putem constata că statul își asumă anumite obligații legale în ceea ce privește asigurarea securității personale a lucrătorilor de poliție. Astfel, la art.29 alin. (1) al Legii cu privire la poliție rr.416 din 18.12.1990 se statuează: „Colaboratorul poliției este persoană inviolabilă și se află sub protecția statului”, iar conform alin.(2) al aceluiași articol: „Insultarea unui colaborator al poliției, opunerea de rezistență, amenințarea, actul de violență sau atentarea la viața lui, precum și alte acțiuni care îi împiedică să-și îndeplinească atribuțiile de serviciu sau datoria de serviciu atrag după sine responsabilitatea stabilită de legislația Republicii Moldova”⁷.

În final putem conchide, că normele juridico-penale de protejare a lucrătorilor de poliție și a altor funcționari din sfera de prevenire a criminalității, garantează un plus de securitate pentru exercitarea unei asemenea activități, asigură autoritatea organelor de drept, drepturile și interesele legitime a funcționarilor și, nu în ultimă instanță, oferă posibilitatea unei diferențieri legale și judiciare eficiente în cazul comiterii de infracțiuni asupra acestora.

⁷ Lege cu privire la poliție, în Veștile 12/321, 30.12.1990.